

Befolkningens syn på utviklingen i distriktene

Komparative analyser av befolkningen i rurale og urbane kommuner

Alexander Thanem

Norsk senter for bygdeforskning

Delresultater fra Lokalsamfunnsundersøkelsen 2016

Notat nr. 2 / 17, ISSN 1503-2027

Befolkningens syn på utviklingen i distriktene

I dette notatet gis en presentasjon av de empiriske resultatene fra den nasjonale spørreundersøkelsen Lokalsamfunnsundersøkelsen 2016 - som tar for seg ulike temaer knyttet til Distrikts-Norge. Totalt har 1024 respondenter bosatt i det vi definerer som urbane kommuner, og 1093 respondenter bosatt i det vi definerer som rurale kommuner, deltatt i undersøkelsen. I spørreundersøkelsen ble respondentene bedt om å ta stillinger til ulike påstander som omhandler Distrikts-Norge, eller tema som ofte inngår i «sentrum-periferi diskusjonen». De samme spørsmålene og påstandene ble stilt til respondentene i både det rurale og urbane utvalget, og i dette notatet kjøres såkalte komparative analyser hvor vi sammenligner svar fra begge utvalgene.

Hovedfunnene som presenteres i dette notatet er:

- Et klart flertall i både rurale og urbane kommuner mener det er viktig å opprettholde bosettingen i distriktene. Over 8 av 10 som bor i *urbane kommuner* er delvis eller helt enig i påstanden om at det er viktig å opprettholde bosettingen i distriktene. Likevel fremstår dette (naturlig nok) som enda viktigere for de som bor i rurale kommuner.
- De fleste mener utviklinga på stedet de bor går i riktig retning. Dette gjelder både for de som bor i rurale og urbane kommuner. Likevel er det en større andel i urbane kommuner, som mener utviklinga på stedet de bor går i riktig retning, sammenlignet med rurale kommuner. Forskjellene er likevel relativt små.
- Både i rurale og urbane kommuner er de fleste enige i at landbruket må opprettholdes i minst samme omfang som i dag. I urbane kommuner er 79 prosent delvis eller helt enig i denne påstanden, mens i rurale kommuner er denne andelen 88 prosent.

Kort om datamateriale og metode

«Lokalsamfunnsundersøkelsen 2016» er en nasjonal spørreundersøkelse (n=2117) med ett representativt utvalg i rurale/landlige kommuner (n=1093) og ett representativt utvalg i de øvrige ikke-rurale/urbane kommunene (n=1024). Alle kommuner som skårer «landlig» på minst én av tre indikatorer; sentralitet, andel bosatt i spredtbygde strøk, og/eller andel sysselsatte i primærnæringene, danner grunnlaget for det rurale utvalget. I dette notatet vil utvalgene bli omtalt som henholdsvis rurale og urbane kommuner. Definisjonen av «Distrikts-Norge» er i spørreundersøkelsen ikke definert og oppfattelsen av begrepet kan derfor variere blant respondentene. Det kan være tilfeller hvor respondenter bor i kommuner som etter vår definisjon er «urbane», men hvor kommunen ligger i det man kan betrakte som «Distrikts-Norge».

Påstander om Distrikts-Norge

Tabell 1 viser fordelingen mellom rurale og urbane kommuner på ulike påstander vedrørende Distrikts-Norge. Som vi kan lese i tabellen er det et klart flertall, både i rurale og i urbane kommuner, som mener det er viktig å opprettholde bosettingen i distriktene. Det er likevel en signifikant sammenheng mellom påstanden og utvalgene, hvor en større andel fra rurale kommuner er enige i at det er viktig å opprettholde bosettingen i distriktene. 92 prosent av respondentene i det rurale utvalget er delvis eller helt enige i påstanden, til sammenligning med 84 prosent i det urbane utvalget. Selv om dette er relativt marginale forskjeller, er det verdt å merke seg at det er en vesentlig forskjell mellom utvalgene i andelen som sier seg *helt enig* i påstanden: de som bor i rurale kommuner er i langt større grad *helt enig* i påstanden, fremfor delvis enig. Likevel er over 8 av 10 i urbane kommuner delvis eller helt enig i at det er viktig å opprettholde bosettingen i distriktene.

Tabell 1. Påstander om Distrikts-Norge. I prosent.

	Helt uenig	Delvis uenig	Både og	Delvis enig	Helt enig	Totalt	n
"Det er viktig å opprettholde bosettingen i distriktene"*							
Urbane kommuner	2	3	11	28	56	100	1001
Rurale kommuner	2	1	5	11	81	100	1077
"Sentrale myndigheter tar for mye hensyn til Distrikts-Norge"*							
Urbane kommuner	20	33	33	10	4	100	983
Rurale kommuner	49	25	16	6	4	100	1040
"Alt for mange beslutninger avgjøres i hovedstaden"*							
Urbane kommuner	6	13	24	29	27	100	990
Rurale kommuner	2	3	15	28	52	100	1054
"Flere statlige virksomheter bør flyttes ut i distriktene"*							
Urbane kommuner	8	13	30	30	19	100	987
Rurale kommuner	3	4	16	30	47	100	1050
"Norsk riksmidia er for lite opptatt av det som skjer i distrikts-Norge"*							
Urbane kommuner	4	15	31	31	19	100	991
Rurale kommuner	2	6	22	32	38	100	1050

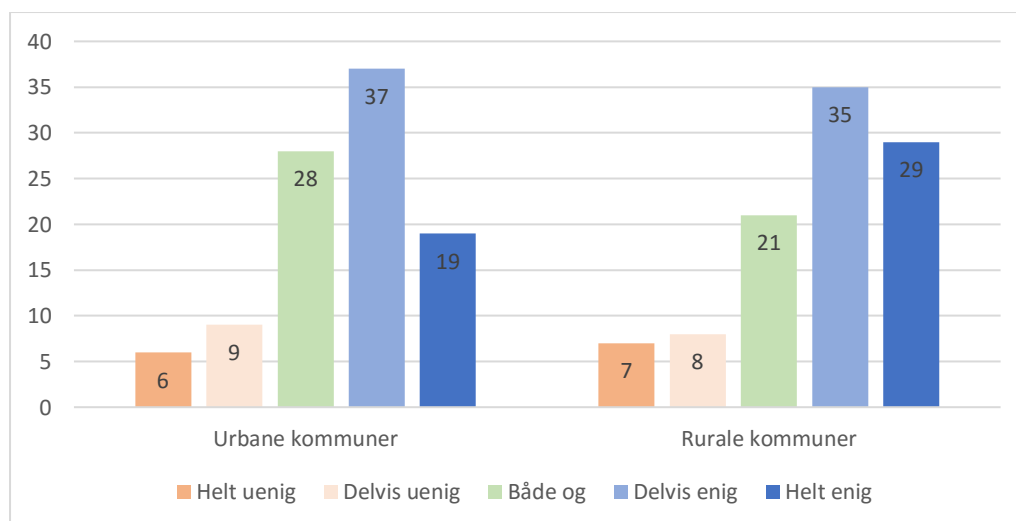
Signifikante sammenhenger er merket med *, og baserer seg på kjiqvadrat-testen (95 % konfidensintervall).

Videre kan vi lese av tabellen at det er en signifikant sammenheng mellom hvorvidt man bor i rurale eller i urbane kommuner og hvordan man tar stilling til påstanden om at sentrale myndigheter tar for mye hensyn til Distrikts-Norge. En større andel fra rurale kommuner er uenige i påstanden, sammenlignet med urbane kommuner. I overkant av 70 prosent av de som bor i rurale kommuner er delvis eller helt *uenig* i at sentrale myndigheter tar for mye hensyn til Distrikts-Norge, til

sammenligning med 53 prosent i urbane kommuner. 14 prosent fra urbane kommuner er delvis eller helt enig i at sentrale myndigheter tar for mye hensyn til Distrikts-Norge.

I begge utvalgene er de fleste enige i påstanden om at alt for mange beslutninger avgjøres i hovedstaden. I det rurale utvalget er 80 prosent delvis eller helt enig i påstanden, mens denne andelen er 56 prosent i det urbane utvalget. Disse forskjellene har også sammenheng med at 15 prosent av det urbane utvalget bor i Oslo. Videre er 77 prosent fra det rurale utvalget enige i at flere statlige virksomheter bør flyttes ut i distriktene, til sammenligning med 49 prosent i det urbane utvalget. I begge utvalgene ble respondentene bedt om å ta stilling til hvorvidt norsk riksmidia er for lite opptatt av det som skjer i Distrikts-Norge, hvor flertallet i begge utvalgene er delvis eller helt enige i påstanden. I de urbane kommunene er 50 prosent delvis eller helt enig i at norsk riksmidia er for lite opptatt av det som skjer i Distrikts-Norge, mens i rurale kommuner er 70 prosent enig i påstanden. Under 20 prosent i urbane kommuner er uenige i påstanden, noe som indikerer at distriktsnyheter *kan* være av interesse også for de som bor i urbane kommuner.

Status å bo i byen?

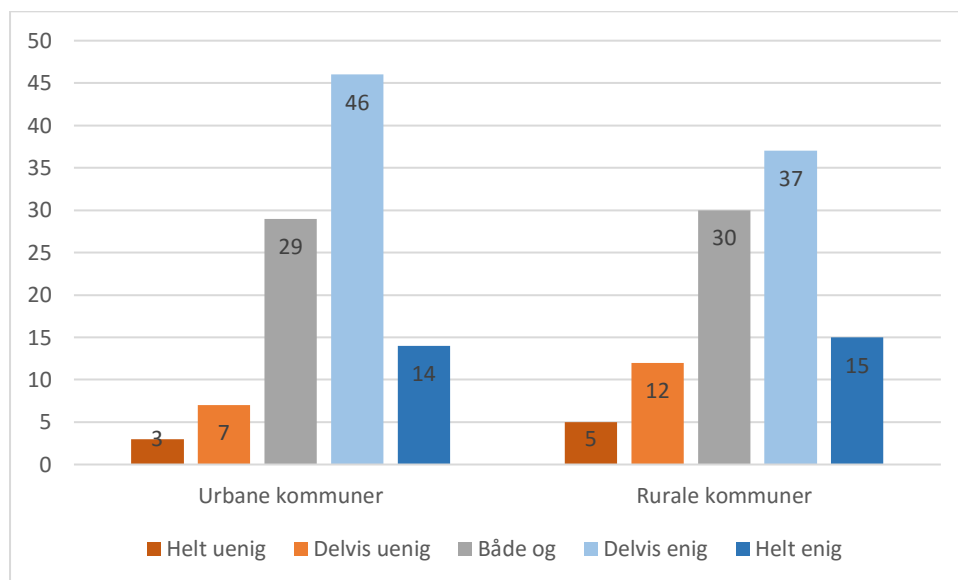

Figur 1. Påstand: «Jeg opplever generelt at byen har en høyere status enn bygda».

Er det mer status å bo i byen enn på bygda? I undersøkelsen ble respondentene i begge utvalg bedt om å ta stilling til påstanden: «Jeg opplever generelt at byen har en høyere status enn bygda». Som vi kan observere i figur 1, er den største andelen i begge utvalgene enig i påstanden, noe som illustrerer at de opplever at byen generelt har en høyere status enn bygda. Tendensen finner vi både

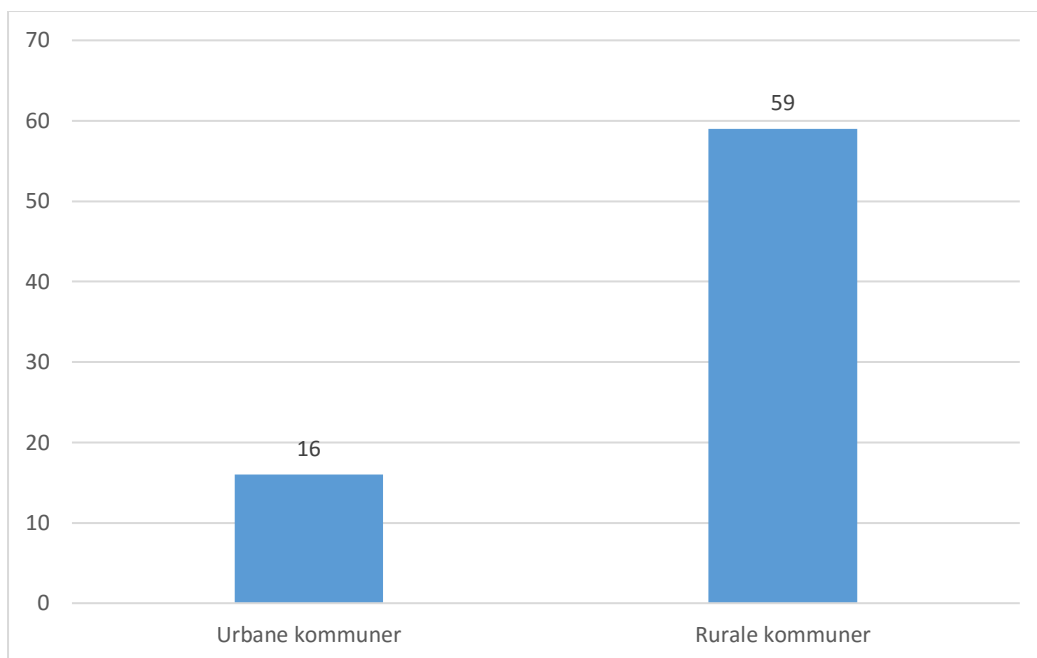
i rurale og urbane kommuner. Det er likevel en signifikant sammenheng mellom hvorvidt man bor i en rural eller urban kommune og i hvilken grad man er enig i påstanden, der en større andel fra rurale kommuner er enige i påstanden. Med andre ord fremstår det som at de som bor i rurale kommuner opplever at byen har en høyere status enn bygda, enn de som bor i mer urbane kommuner. Våre data gir ikke noe svar på årsaken til dette.

Utviklingen på stedet man bor

Figur 2. Påstand: «Alt i alt synes jeg at utviklingen på stedet jeg bor går i riktig retning».

De fleste mener utviklinga på stedet der de bor går i riktig retning. Dette gjelder både for de som bor i urbane og i rurale kommuner. Det er likevel en statistisk signifikant sammenheng mellom hvorvidt man bor i en rural eller urban kommune og i hvilken grad man synes utviklinga på stedet man bor går i riktig retning. De som bor i urbane kommuner er i større grad enig i påstanden om at utviklinga på stedet de bor går i riktig retning, sammenlignet med de i rurale kommuner. Det er likevel viktig å merke seg at forskjellene ikke er substansielt forskjellige, og at tendensen i begge utvalgene er klar. I rurale kommuner er 52 prosent delvis eller helt enig i denne påstanden, mens denne andelen er 60 prosent i urbane kommuner.

Figur 3. Andel som er delvis eller helt enig i påstanden: «Jeg skulle ønske det bodde flere mennesker i bydelen/bygda/tettstedet jeg bor». Fordelingen er i prosent. Øvrige kategorier er både og, delvis og helt uenig.

En vesentlig større andel fra rurale kommuner er delvis eller helt enig i påstanden om at de skulle ønske det bodde flere mennesker i bydelen/bygda/tettstedet de bor i, sammenlignet med urbane kommuner. 59 prosent i rurale kommuner skulle ønske det bodde flere mennesker der de bor, til sammenligning med 16 prosent i urbane kommuner. 57 prosent av de som bor i urbane kommuner oppgir at de er delvis eller helt uenig i påstanden. Selv om det ikke er overraskende at de færreste i urbane områder og byer ønsker at det skulle bodd flere mennesker på stedet, er det verdt å merke seg at flertallet i rurale kommuner faktisk skulle *ønske* at det bodde flere mennesker på stedet. Kun 21 prosent er delvis eller helt uenig i påstanden om at de ønsker flere mennesker til stedet de bor i det rurale utvalget. Dette kan blant annet ha sammenheng med at konsekvensene av negativ folketallsutvikling raskt blir synlig på små steder, og at nedgang representerer trussel om nedleggelse av barnehager, skoler, butikker og andre virksomheter.

Holdninger til norsk landbruk

Både i rurale og urbane kommuner er de fleste enige i at landbruket må opprettholdes i minst samme omfang som i dag. I urbane kommuner er 79 prosent delvis eller helt enig i påstanden, mens i rurale kommuner er denne andelen 88 prosent. Andelen som er *helt enig* i påstanden er likevel vesentlig større blant de i det rurale utvalget, mens en større andel i det urbane utvalget er *delvis enig*.

Tabell 2. Påstander om norsk landbruk. I prosent.

	Helt uenig	Delvis uenig	Både og	Delvis enig	Helt enig	Totalt	n
"Landbruket må opprettholdes i minst samme omfang som i dag"*							
Urbane kommuner	3	5	13	30	49	100	999
Rurale kommuner	2	2	7	16	72	100	1074
"Det er alt for store statlige overføringer til norsk landbruk"*							
Urbane kommuner	18	24	33	19	6	100	992
Rurale kommuner	36	25	24	10	5	100	1064

*Signifikante sammenhenger er merket med *, og baserer seg på kjiqvadrat-testen (95 % konfidensintervall).*

25 prosent i urbane kommuner er delvis eller helt enig i påstanden om at det er alt for store statlige overføringer til norsk landbruk. Til sammenligning er kun 15 prosent i rurale kommuner delvis eller helt enig i samme påstand. Den største andelen av de som bor i rurale kommuner er delvis eller helt *uenig* i at det er alt for store statlige overføringer til norsk landbruk (61 prosent), mens denne andelen er 42 prosent i urbane kommuner.

For ytterligere informasjon, kontakt:

Alexander Thanem

Norsk senter for bygdeforskning

Epost: Alexander.thanem@bygdeforskning.no